

ARESTUL POLIȚIEI FOCSANI ÎNTRE ANII 1839 – 1857

Ramona Miron

Începând cu deceniul al treilea al secolului al XIX - lea, societatea românească a pășit pe drumul modernizării sale. În condiții externe dificile, în care sfera de influență a Rusiei predomina, dar și ca o expresie a programului Revoluției de la 1821 și a consecințelor economice și politice rezultate în urma Tratatului de Pace de la Adrianopol, în Principatele Române, Moldova și Țara Românească, s-au impus Regulamentele Organice ca bază legislativă a întregii lor evoluții politice și administrative.

În esență conținutului lor, Regulamentele Organice reprezentau o operă de progres incontestabil, aplicarea acestora având drept consecință crearea unui aparat de Stat modern, dar și un climat propriu pentru dezvoltarea noului. S-a legiferat principiul separării puterilor în Stat, puterea legislativă revenind Adunărilor Obștești, iar puterea executivă Domnitorului, ajutat de un Sfat Administrativ. Sistemul judecătoresc s-a organizat pe baze moderne, înlesnind exercitarea funcțiilor și desfășurarea activității departamentelor nou create, a serviciilor publice specializate. În acest sens, obișnuitele Adunări Obștești au adoptat un număr însemnat de legi. Constituirea Sfatului Administrativ cârmuitor, dar și a sfaturilor orășenești, precum și activitatea constructivă a acestora au introdus în administrație mai multă ordine și stabilitate.

Sporul demografic, dezvoltarea târgurilor și orașelor, diferențierea populației, dezvoltarea pieței interne și a comerțului, creșterea rolului administrativ și economic al aglomerațiilor orășenești, organizarea modernă a centrelor urbane au constituit cauza și efectul preocupărilor continue ale administrațiilor centrale și locale.

Înființarea eforiilor și constituirea bugetelor orășenești, organizarea serviciilor orășenești, a Poliției, supravegherea respectării noii legislații, stoparea și eliminarea manifestărilor potrivnice noului curs al evoluției societății românești în întreaga-i complexitate au constituit comandamente constant promovate și urmărite.

Având o evoluție istorică unică și particulară, de oraș de graniță, separat în Focșanii Moldovei și Focșanii Munteni, ținând de administrațiile centrale de la Iași și București, orașul de pe Milcov reflectă, prin mărturiile sale documentare, arhivistice, imaginea unitară a noului drum, modern, pe care pășiseră Principatele Române în prima jumătate a secolului al XIX - lea.

Cum aplicarea și respectarea legilor și a normelor deveniseră o trăsătură esențială a Statului, instituția Arestului, locul de ispășire a consecințelor încălcării acestora, căpăta, din ce în ce, un loc mai bine conturat în viața comunității umane. Buna asigurare a condițiilor lui de funcționare devenea una din preocupările constante ale administrației, necesitând eforturi materiale, financiare și umane continue, susținute și eficiente.

Plecând de la această realitate a timpului, utilizând mărturiile documentare din aproape două decenii premergătoare constituirii statului român modern, prin actul istoric de la 24 Ianuarie 1859, lucrarea încearcă să schițeze în liniile sale esențiale, tabloul eforturilor constante și continue ale administrațiilor celor două părți ale orașului Focșani pentru buna și eficiența funcționare a Arestului Comunal în limitele impuse de legislația vremii, de cerințele comunității, de noile trăsături ale unei Justiții pășite pe drumul modernizării, ca putere și exercitare a funcțiilor Statului.

Un prim document despre cheltuielile reclamate de întreținerea Arestului Comunal se referă la suma trimestrială alocată hranei arestaților. Prin Raportul nr. 476 / 12 iulie 1839, Poliția Orașului Focșani Munteni informa Magistratul că, pentru cumpărarea unor alimente (mălai, pește, praz, sare, fasole și zarzavaturi) s-a cheltuit suma de 188 lei și 207 parale ¹.

¹ Arhiva Muzeului Vrancei (în continuare se va cita: A.M.Vn.), fond Ioan Romanoaie, dosar inv. nr. 22311 / 1839, f. 56.

O inspecție făcută de șeful Vorniciei Închisorilor, la 27 noiembrie 1839, sesiza și alte aspecte privind funcționarea Arestului. S-a constatat că „*pe alocuri arestanții nu se îndestulează cu fierturi de către Magistrat, precum cuviința cere, ci li se dă drept hrană câte 10 parale pe mână, cu care izvorăște o rea întrebuințare a acelor parale din partea numiților*”² și, ca atare, aceștia „*rămân a se hrăni numai cu pâine goală*”³.

Raportul întocmit în urma efectuării acestei inspecții a fost înaintat Departamentului Trebilor din Lăuntru, urmând ca acesta să avertizeze Magistratul ca „*enunțata necuviincioasă orânduială să se desființeze îndată*”⁴, iar acesta, împreună cu OCârmuirea Județului și cu Poliția „*să facă punerea la cale ca arestanții să se îndestuleze negreșit cu fierturi*”⁵.

Concomitent cu problema hranei, oficialitățile locale erau puse în situația efectuării unor reparații urgente a localului Arestului. Prin Porunca nr. 4810 emisă de Marea Vornicie, Magistratul urma să primească suma de 780 lei de la OCârmuirea Județului Slam - Râmnic, care trebuia să constate starea Arestului și să stabilească materialele necesare reparațiilor. În consecință, prin Adresa nr. 8161 din 9 septembrie 1839, cârmuitorul județului, Prijbeanu, i-a invitat pe Președinte și pe delegații din partea Magistratului să facă o revizuire asupra Arestului. Concretizarea măsurilor întreprinse este probată de Adresa nr. 9559 / 28 octombrie 1839, prin care Ocârmuirea a înștiințat Magistratul Orașului că „*locuitorii ce au adus materialele pentru meremetul * arestului vin pe toate zilele la Ocârmuire cu chitanțele D-lui Polișai, cerând plată*”⁶.

Cu siguranță, reparațiile făcute în anii de după 1839 au fost curente, dar insuficiente, de vreme ce, în 1842, problema era reluată.

² *Ibidem*, f. 55.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, f. 55 verso.

⁵ *Ibidem*.

* **meremet** = lucrare de reparație sau de întreținere.

⁶ *Ibidem*, f. 55.

În iulie 1842, Poliția era solicitată de Ocârmuire ca, împreună cu Magistratul, să întocmească o listă cu reparațiile necesare clădirii Arestului, să stabilească „*meremetul trebuincios*”⁷, până la ridicarea unei noi locații destinate Arestului.

Cu prilejul vizitei făcute la Arestul Poliției, Magistratul a constatat unele nereguli privind „*slobozirea arestanților în lucru*”, care se făcea . fără „*biletul Magistratului*”⁸. Cum o asemenea modalitate de a folosi mâna de lucru a arestaților nu aducea niciun venit administrației, Magistratul Orașului s-a adresat, la 4 iulie 1842, Ocârmuirii Județului Slam - Râmnic, cerându-i ca Poliția „*să nu mai slobozească arestanți în lucru, de la sine, căci această neorânduială s-a urmat și anul trecut și pe la fețele ce au muncit arestanții, nici acum nu s-a împlinit vreo pară*”⁹.

Spațiul insuficient al Arestului Comunal nu permitea alocarea unei încăperi destinate carantinei. Ca urmare a acestei situații, Poliția a informat Magistratul, în noiembrie 1842, de faptul că era nevoie de o cameră pentru a fi mutat deținutul Ioniță Ciobotaru, grav bolnav, pentru a se evita astfel izbucnirea unei epidemii¹⁰. Din nefericire, bolnavul a decedat, iar cheltuielile pentru înmormântarea acestuia au fost suportate de către Magistrat¹¹.

Iluminatul Arestului presupunea cheltuieli suficient de mari pentru oficialități, ceea ce a determinat OCârmuirea Județului Slam - Râmnic să solicite Magistratului Orașului Focșani o situație cu „*câte ocă lumânări s-au urmat mai înainte a se da pentru arestul Poliției pe vreme de iarnă și osebit pe vreme de vară și acum câte i se dă și după a cui punere la cale*”¹². Pe lista de cheltuieli a Ocârmuirii a fost trecută și achiziționarea a cinci perechi de încălțăminte necesare arestaților¹³.

⁷ *Ibidem*, dosar inv. nr. 223 14 / 1842, f. 240 verso.

⁸ *Ibidem*, f. 240.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*, f. 241.

¹² *Ibidem*.

¹³ *Ibidem*, f. 241 verso.

Nici starea Arestului din Focșanii Moldovei nu era mai bună. Prin Adresa nr. 732 / 20 iunie 1844, Starostia Putna aducea la cunoștința Departamentului Trebilor din Lăuntru faptul că Eforia Focșani Moldova, împreună cu boierul Ispravnic „*făcând luare aminte Grosului * înutal, l-au găsit în cea mai proastă stare, încât cheltuiala ce s-ar face cu meremetul lui ar lua ar socoti-o cu totul zadarnică, întâi că se află într-o strâmtoare nesuferită din care pricină, vinovații și păzitorii sunt mai mulți bolnavi, avându-și groapa în pământ și multe ploșniți și de neapărată trebuință fiind a se zidi din nou un alt gros mai sigur și mai încăpător și la o lărgime unde s-ar putea găsi un așa loc sau închipuit plan și suret **”¹⁴.

În Focșanii Moldovei, în iulie 1844, se preconiza construirea unui Arest compus din trei încăperi. Din suma de 8.539 lei și 20 parale s-au cumpărat o parte din materialele necesare: cărămidă, coșuri cu piatră luată din râul Putna, coșuri cu nisip din Milcov, lețuri, căpriori, grinzi, șindrilă, cuie, fier, balamale, sobe, pari de stejar pentru gard. De asemenea, s-a achitat și suma necesară pentru plata muncitorilor¹⁵.

În Focșanii Munteni, cum reiese din Adresa nr. 7183 din 6 iulie 1844, înaintată de Magistratul Orașului către cârmuitorul D. Fălcoianu, licitația pentru construirea Arestului fusese câștigată de Alecu Gheorghiu și Călin Ioan pentru suma de 32.000 lei. În consecință, conform contractului, Magistratul trebuia să onoreze o primă rată de 8.000 lei câștigătorilor, să asigure pregătirea materialelor trebuincioase, plus achitarea a încă trei rate¹⁶.

Deși nu se primise încă din partea Departamentului din Lăuntru „*îndrumările întru răspunderea banilor trebuincioși pentru clădirea temniței de aici*”¹⁷, cârmuitorul Mărgăritescu, prin Adresa nr. 17599 / 17 iulie 1844, l-a informat pe Magistratul Orașului că „*s-a*

* **gros** = arest.

* **suret** = copia unei scrisori sau a unui act.

¹⁴ *Ibidem*, dosar inv. nr. 22316 / 1844, f. 95.

¹⁵ *Ibidem*, f. 196.

¹⁶ *Ibidem*, dosar inv. nr. 22311 / 1839, f. 67.

¹⁷ *Ibidem*, f. 67 verso.

primit dezlegare prin Porunca nr. 2528 ca deocamdată acei 8.000 lei ai câștiului dintâi să se ia cu împrumutare pe seama sa de la comisia târgului Râmnicu și să-i dea antreprenorului spre a se începe lucrarea după ce se va hotărî și alege cu desăvârșire locul potrivit Poruncii trimise Cînsitului Magistrat, în temeiul cărei dezlegări să grăbească trimiterea cerușilor 8.000 lei spre a-i da și a lua și zapisul* cuvenit din partea Cînsitului Magistrat, iar pe de alta dându-se aceasta și în cunoștința Cînsitului Magistrat i se scrie să se asemenea cu urmare întocmai după primirea lor grăbind întoarcerea copiei contractului ce i s-au trimis cu Porunca nr. 7183 cu deslușire și de urmarea ce va fi făcut despre locul unde trebuie să se urmeze clădirea și așezarea temniței ca să nu se aducă antreprenorului vreo împiedecare împotriva dorinței stăpânirii”¹⁸.*

Două zile mai târziu, la 19 iulie 1844, cârmuitorul județului Slam - Râmnic a înaintat Magistratului Orașului Focșani o nouă Adresă conform căreia acesta din urmă trebuia să supravegheze „cu cea mai aproape îngrijire asupra numișilor antreprenori”¹⁹, pentru ca aceștia să înceapă lucrările la această clădire „spre a o săvârși la soroc negreșit și potrivit întru toate planului și contractului alcătuit, căci pentru orice abatere va fi și Cînsitul Magistrat în răspundere”²⁰.

La 20 iulie 1844, din partea aceleiași Cârmuiri a fost delegat Enache Haznatorul, care-i aducea Magistratului „trebuincioșii lei 8.000 câștiul întâi” necesari antreprenorilor, care urmau „să întocmească zapisul cuvenit după orânduială, pentru a lor împrumutare”²¹.

La sfârșitul lunii iulie 1844, Departamentul Trebilor din Lăuntru al Moldovei, după ce dăduse dezlegare Isprăvniceii Putna pentru facerea „din nou a unei încăperi trebuitoare pentru ținerea arestanților la acel ținut”²², a ajuns la concluzia că planul întocmit

* **câști** = rată.

* **zapis** = act, document, dovadă scrisă, act de vânzare - cumpărare.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*, f. 68.

²² *Ibidem*, dosar inv. nr. 22316 / 1844, f. 197.

pentru Arest nu era unul potrivit întrucât „*nu este iscălit de nimenea, apoi nu are potrivire cu trebuința cerută și al doilea că suretul este cu totul împovărat la toate obiecturile cuprinse, precum de pildă la cărămidă, var, draniță și cuiele de draniță, fier, năsâp, lucrul nepilduit, zile de salahori ce opt a să îndeplini cu arestanți și altele asemenea care nici nu răspund la așteptarea Cărmuirii*”²³.

În consecință, Eforia trebuia să întocmească un alt plan care să fie semnat de dregător, președintele Eforiei și de către arhitect, specificându-se și cheltuielile aferente.

Alecu Gheorghiu a cerut „*a i se slobozi și al doilea căștiu de bani*”²⁴, iar Nicolae Goleșcu, locțiitorul șefului Departamentului Trebilor din Lăuntru al Țării Românești, a dispus Magistratului Focșani Munteni „*a se înainta și a se desăvârși lucrarea pomenitei temnițe, negreșit în orânduitorul termen, fără cel mai mic cusur de către numitul contracciu*”²⁵.

Cum Magistratul Orașului Focșani - Munteni nu rezolvase nici la sfârșitul anului 1845 problemele legate de vechiul Arest, lordache Șonțu, proprietarul locului, a înaintat o Petiție în acest sens cărmuitorului județului Slam - Râmnic, Borănescu, care, la rândul său, a răspuns „*să scrie Cînsitului Magistrat că dacă vechiul bordei al acestui arest cu a sa împrejurare nu vor fi trebuincioase pentru a-l sfârși, atunci se va da nunitului spre a sa despăgubire de chiria lor sau alt în parte folos pe vremea cât au ținut acest arest, de la care se va lua în scris sub a însuși iscălitură că nu va mai avea întru aceasta pe viitor nici un fel de pretenție și să-l trimită Cărmuirii*”²⁶.

Prin Adresa nr. 86 din 2 martie 1846, Magistratul a înștiințat Cărmuirea Județului Slam - Râmnic de faptul că atât materialul, cât și împrejmuirea acestuia nu erau necesare pentru noua clădire și drept urmare acestea puteau fi lăsate „*în stăpânirea Domnului Pitar*

²³ *Ibidem*.

²⁴ *Ibidem*, dosar inv. nr. 22311 / 1839, f. 68 verso.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Ibidem*, dosar inv. nr. 22318 / 1846, f. 240.

lordache cu luare în scris supt a însuși iscălitură , cu coprire că nu va mai avea întru aceasta pe viitor nici un fel de pretenție”²⁷.

La 16 ianuarie 1846, marele vornic Nicolae Golescu²⁸ și președintele Secției I din cadrul Departamentului Trebilor din Lăuntru au aprobat lista de cheltuieli întocmită de Magistrat pentru îndestularea deținuților pe luna decembrie 1845, în valoare de 303 lei și 34 de parale²⁹.

La Raportul nr. 13, din 18 ianuarie 1846, înaintat Departamentului Trebilor din Lăuntru, referitor la vizita făcută de farmacistul Friderich Remer, care solicitase decontarea sumei de 119 lei și 15 parale pentru cele 13 rețete eliberate arestaților de doctorul Anastasie Lascaris³⁰, Magistratul Orașului Focșani Munteni a primit

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ **Nicolae Constantin Golescu (1810 - 1877).** Al doilea fiu al boierului cărturar Dinicu Golescu și al Zoei Farfara. Împreună cu cei trei frați ai săi (Ștefan, Alexandru și Radu) a fost educat acasă și apoi la pensionul lui Rodolphe Topffer din Geneva (Elveția). În 1830 s-a întors acasă și a intrat în miliția națională, fiind avansat la gradele de maior (1834) și colonel (1839) și aghiotant al domnitorului Alexandru D. Ghica. Locțiitor de agă al Poliției (1839). A părăsit oștirea (1841) și a devenit procuror general la Curtea de Apel și apoi director la Departamentul Trebilor din Lăuntru (1846). Membru al Comitetului revoluționar constituit în mai 1848. Semnatar al Proclamației de la Islaz (9 iunie 1848). Director al Departamentului Trebilor din Lăuntru în Guvernul provizoriu, iar din 28 iulie 1848 devine membru al Locotenenței domnești. După înfrângerea Revoluției pleacă în exil. Revine în țară în iulie 1857. Deputat, vicepreședinte al Divanului ad - hoc (1857) și membru în Adunarea Electivă a Munteniei. Domnitorul Cuza îi acordă conducerea guvernului în Muntenia (28 mai - 13 iulie 1860). Înaintat la gradul de general de Cuza este decăzut din armată în mai 1863. Se află în fruntea „*monstruasei coaliții*” care îl obligă pe Cuza să abdice la 11 februarie 1866. Membru în Locotenența domnească până la venirea lui Carol I în țară. Inspector general al Gărzii Naționale. Deputat (1866), președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de Externe (1 mai - 16 noiembrie 1868), senator (1869), președinte al Senatului (18 noiembrie 1868 - 9 noiembrie 1869). Vicepreședinte al Adunării Deputaților. Fondator al Partidului Național Liberal (mai 1875). A încetat din viață la 10 decembrie 1877, la vârsta de 67 de ani.

²⁹ *Ibidem*, f. 237.

³⁰ **Anastasie Lascaris (1808 - 1879).** Fiul lui Ioniță Lascaris („*negustoraș și staroste de Putna*”). Al doilea medic de obște al Ținutului Putna și al orașului

răspunsul marelui vornic Nicolae Golescu și al șefului Secției I din cadrul Departamentului Trebilor din Lăuntru, Steriade: „*Răfetele trimise pentru doctoriile întrebuințate la bolnavii arestanți, dându-se în cercetarea Doctoriceștii Comisii, s-au găsit prețuite după taxa Vienei, numai la sumarisirea lor făcută greșală de 3 sfanți și după scăzământul de 25 % , rămân bani buni de plată lei 104 parale 26, să scrie Magistratului că acești numai lei 104 parale 26 să-i răspundă spițărului spre plata doctoriilor*”³¹.

Că întreținerea Arestului era o chestiune care greva bugetul județului, o probează și Adresa nr. 962 din 6 februarie 1846, referitoare la realizarea a 10 perechi de butuci din fier³².

Focșani. A studiat în țară cu dascăli români și greci. A fost elevul lui Veniamin Costache, căruia i-a dedicat un exemplar din teza sa de doctorat. După pregătirea umanistă (istorie, filosofie, antichități, geometrie, arhitectură) efectuată la Brașov și Pesta, s-a consacrat medicinei, între 1826-1832. Își susține teza de doctorat „*Aneurismatis acortae descendents*”, la Lipsca (Leipzig) , în anul 1832. A profesat ca medic, la Valea Sării. În anul 1842 i se respinge cererea de a deveni medic al Spitalului „*Profetul Samoil*” și rămâne în continuare medic de district, până în anul 1869. S-a numărat printre întemeietorii presei românești. La îndemnul lui Dinicu Golescu și al lui I. M. C. Rosetti, a contribuit la apariția ziarului „*Fama Lipschii*” - primul periodic românesc, în anul 1827, la Leipzig. Încadrat ca medic al Ținutului Putna, devine o notabilitate a târgului. În preajma Unirii, el se semna „*dr. Anastasie Lascaris - Spătar*”, demonstrând că obținuse (sau poate cumpărase) un titlu de boier, de care era mândru. Și probabil ca să și-l consolideze, doctorul își va mărita pe cele două fiice ale sale cu tineri ce proveneau din aristocrația occidentală, ofițeri de carieră în Garnizoana Focșani: locotenent - colonel Alfons Torand și colonel Rendel. La 29 octombrie 1907, familia Torand a cumpărat locul ocupat de grobnița, monumentul și capela, aflate deasupra mormântului lui Anastasie Lascaris. Zamfirița (cea de a doua fiică a doctorului) a contestat acest act de proprietate, deoarece, locul de veci din Cimitirul Sudic nu putea fi vândut, ci perpetuat prin donație în familie, aici odihnind tatăl medicului, medicul și colonelul Rendel. (Virgil Paragină, Valeria Paragină, *Iconografie medico - farmaceutică putneană - vrânceană*, Editura Neuron, Focșani, 1995, p. 34).

³¹ A.M.Vn., dosar inv. nr. 22318 / 1846, f. 238 - 239.

³² *Ibidem*.

Apropierea Sărbătorilor Pascale din primăvara anului 1846 era resimțită și de cei arestați. Ca atare, cârmuitorul județului Slam - Râmnic, Dedulescu, l-a însărcinat pe Magistrat să ia măsurile convenite pentru văruirea a trei camere de temniță³³. În consecință, la 1 aprilie 1846, Magistratul a delegat un membru din partea sa, care să meargă împreună cu Gheorghe Ștercuț la Arestul orașului, pentru a evalua cheltuielile necesare văruirii celor trei odăi. Pentru această acțiune era nevoie de un zidar și 30 oca de var, în total cheltuieli de 29 lei³⁴.

În urma unei inspecții făcută prin țară, desigur și la Arestul din Focșanii Munteni, marele vornic Barbu Știrbei a comunicat, la 27 mai 1846, Cârmuirii Județului Slam - Râmnic, observațiile și recomandările sale privind starea Arestului, cheltuielile și lucrările ce pot fi făcute de arestați. Astfel, s-a constatat faptul că Magistraturile făcuseră cheltuieli însemnate pentru hrana și îmbrăcăminte de deținuților de la închisorile Polițiilor, însă fără a se folosi de munca lor. Pe viitor, se cerea ca fiecare arestat (atât cei condamnați, cât și cei cercetați în stare de libertate) să plătească prin munca lor cheltuiala făcută de Magistrat. Cârmuirea urma să colaboreze cu Magistratul și să hotărască care erau lucrările publice care necesitau lucrări imediate și la care puteau lucra arestații. De asemenea, Magistratul putea trimite arestații și la lucrările particularilor, contra sumei de 30 de parale pe zi, adică fix suma necesară întreținerii unui deținut. Cei arestați pentru o zi, pentru trei pricini polițienești, se întrețineau din banii lor și nu din visteria Magistratului. Începând cu 1 iulie 1846, Poliția trebuia să noteze într-o Condică activitatea desfășurată de fiecare arestat, precum și veniturile realizate din munca prestată de aceștia³⁵.

În luna iunie 1846, la Arestul Poliției Orașului Focșani Munteni numărul celor condamnați era de 31, al celor dați în judecată 18, iar cheltuielile necesare întreținerii lor se ridicau la 317 lei și 18 parale³⁶.

³³ *Ibidem*, f. 241.

³⁴ *Ibidem*, f. 242.

³⁵ *Ibidem*, f. 244.

³⁶ *Ibidem*, f. 246 verso - f. 247.

În toamna anului 1846, Poliția a întocmit un Raport prin care se aducea la cunoștința Magistratului cele necesare arestațiilor: „o albie și 16 perechi de încălțări din pâslă pentru arestații care din zi în zi să înmulțesc, până încât au ajuns de s-au suit numărul de 61 arestați, 20 de rogojini pentru așternut în 5 odăi ale arestului și 50 ocă var pentru spoitul acelor odăi”³⁷.

La sfârșitul anului 1846, Friderich Remer a solicitat Magistratului achitarea sumei de 43 lei reprezentând contravaloarea a 10 rețete eliberate de doctorul Anastasie Lascaris pentru deținuți. În consecință, la 31 ianuarie 1847, șeful Departamentului Trebilor din Lăuntru, Nicolae Golescu, a aprobat eliberarea banilor necesari achitării acestor medicamente³⁸.

La 21 ianuarie 1847, Magistratul Orașului Focșani Munteni era informat de către Poliție despre noile nevoi ale arestațiilor: „darea ce este la arestul poliției pentru trebuința arestanților cu facerea mămligilor și cu fierberea apei pentru spălat cămeșale, să să dea de a să drege, fiind în fund stricată și totodată să mai cere de la cinstitul Magistrat și una ocă de fier a să da pentru dregerea pirostriilor fiindcă s-au subțiatări cu totul”³⁹.

Analizând un Raport trimis de Magistratul Orașului Focșani Munteni referitor la numărul de arestați și cheltuielile aferente întreținerii acestora, la 21 februarie 1847, șeful Departamentului Trebilor din Lăuntru, Nicolae Golescu, a constatat că era trecut un număr mai mare de deținuți față de numărul real, iar „aceasta dovedește multă neîngrijire ce are acel Magistrat la interesele sale și Dumnezeu știe de n-a figurat și în celelalte trecutele liste asemenea prisoase de arestanți cât au plăcut polițaiului și însărcinatului cu hrana lor”⁴⁰.

³⁷ Ibidem, f. 250.

³⁸ Ibidem, dosar inv. nr. 22319 / 1847, f. 172, 174.

³⁹ Ibidem, f. 172.

⁴⁰ Ibidem, f. 173 - 174.

La 6 martie 1847, Nicolae Golescu a aprobat decontarea sumei de 598 lei și 16 parale, reprezentând cheltuielile făcute pentru arestați pe luna decembrie a anului 1846 ⁴¹.

Tot atunci, Constantin Robescu a solicitat Magistratului Orașului Focșani Munteni „să *„sloboaze câte 4 arestanți în lucru pe toată ziua în curs de 30 de zile lucrătoare, pentru care voi răspunde legitima plată începând de la 31 ale următorului”* ⁴². O solicitare asemănătoare venea și din partea șefului Poliției, C. Tămășășcu care avea nevoie de doi deținuți care să lucreze la locuința sa.

În luna martie 1847, bugetul Magistratului a încasat venituri în valoare de 21 lei și 30 de parale realizate din munca areștilor, cheltuielile cu întreținerea acestora fiind de 486 lei și 21 parale, iar pe luna următoare veniturile au fost de 121 lei și 20 parale și cheltuielile de 463 lei și 2 parale ⁴³.

La 18 mai 1847, același Constantin Robescu a înaintat Magistratului o nouă cerere pentru „*a se slobozi câte 4 arestanți pe zi, pentru 15 zile lucrătoare*” ⁴⁴, pentru trebuința grădinii sale.

Și în anii următori, problemele cu care s-a confruntat Arestul comunal erau cam aceleași.

La 9 februarie 1849, polițistul Tache Pastia a înaintat Magistratului Adresa nr.119, prin care îi aducea la cunoștință necesitatea impetuoasă de opt rogojini pentru paturile Arestului, deoarece cele vechi se rupseseră ⁴⁵.

În luna ianuarie 1850, Poliția solicita Magistratului Orașului Focșani Munteni decontarea sumei de 7 lei și 20 parale cheltuită cu înmormântarea deținutului Costache Ioachim, precum și repararea a „*șase perechi de fiare stricate care cu cinste se poartă ca să pue îndată a se drege bine fiindcă stă un număr de arestanți fără această siguranță*” ⁴⁶.

⁴¹ *Ibidem*, f. 176.

⁴² *Ibidem*, f. 178, 180.

⁴³ *Ibidem*, f. 179, 181.

⁴⁴ *Ibidem*, f. 182.

⁴⁵ *Ibidem*, dosar inv. nr. 2232 i / 1849, f. 186.

⁴⁶ *Ibidem*, dosar inv. nr. 22322 / 1850, f. 182 - f. 182 verso.

Alte necesitățile cu care se confrunta Arestul Comunal erau aduse la cunoștința Cărmuirii Județului Slam - Râmnic printr-un Raport întocmit de Poliție, în vara anului 1850: 20 de rogojini, un ibric mare, trei hârdaie, opt cofe, șase pahare, două lopeți, două coveți (una mare și una mică), două albii pentru spălatul rufelor, zece cămăși, zece perechi de izmene, două brice de ras, repararea unei căldări și a unui topor. La 18 iunie 1850, Cărmuirea a înaintat această listă către Magistrat, însărcinându-l cu achiziționarea acestor obiecte la un preț cât mai convenabil. La sfârșitul lunii iunie 1850, la Arestul Comunal mai era nevoie „*de un lemnar și un meșter fierar care să le așeze verigi de fier pe la căpătaie*”⁴⁷.

La 23 octombrie 1850, Cărmuirea Județului Slam - Râmnic, ca urmare a neregulilor găsite de procurorul local la Arestul Comunal (lipsa curățeniei, sobele în stare precară, numărul insuficient al cămășilor pentru deținuți), a dispus Magistratului remedierea acestor probleme pentru „*ținerea în bună stare a zisului Arest, cum și pentru cele legiuite zișilor arestanți*”⁴⁸.

Situația Arestului Comunal și a deținuților, era descrisă, la 27 octombrie 1850, într-un Raport întocmit de polițistul Iancu Stâlpeanu care menționa despre: „*scăparea unui însemnat număr de arestanți de la închisoarea temniței de aici*”⁴⁹, deoarece, „*chiar dacă ușile Arestului aveau încuietori bune, paza era asigurată de „dorobanți săteni ce încă nu au domerirea grelei răspunderi și învinovățirii care nu se dă atât de mult asupra-le, cât asupra celor ce nu pot din felurite trebuinți să stea necurmat acolo*”⁵⁰. Astfel, s-a propus săparea unui șanț de jur - împrejurul Arestului „*în depărtare de zidăria curții ca de 2 stânjeni, lărgimea lui de 2 stânjeni și giumătate și adâncimea cel puțin până la 3 și giumătate fără să fie peste dânsul loc nicăieri de trecere, decât numai în față în dreptul ușii cei mari o punte bine lucrată și în fel de a se și ridica măcar pe giumătate, trăgându-se în*

⁴⁷ Ibidem, f. 284.

⁴⁸ Ibidem.

⁴⁹ Ibidem, f. 183.

⁵⁰ Ibidem.

*parte despre drum și încuindu-se la capătul din afară”*⁵¹. Dar, cum estimările financiare pentru realizarea acestei lucrări s-au dovedit a fi destul de costisitoare, Iancu Stâlpeanu propunea ca la săparea acestui șanț să se folosească și arestați dotați cu mai multe sape și lopeți⁵².

Magistratul orașului Focșani Munteni a înaintat numeroase plângeri către Cârmuirea Județului Slam - Râmnic referitoare la cheltuielile împovărătoare cu întreținerea Arestului Comunal. Această situație a fost prezentată și Departamentului Trebilor din Lăuntru, care la rândul-i a răspuns Cârmuirii, la 16 mai 1851, menționând că avea cunoștință de această situație, însă posibilitatea detașării unui număr de arestați la alte temnițe nu exista, deoarece peste tot acestea erau supraîncărcate. S-a hotărât, totuși, ca „*acei pârași să fie cercetați cu grăbire, spre a nu se ține multe zile sub arest și ca cei osândiți la închisoare pe soroc să fie îndreptați spre îndeplinirea osândeii la alte orașe, precum Buzău și Ploiești*”⁵³.

În zilele de 14, 18 și 22 iunie 1851, Cârmuirea Județului Slam - Râmnic a organizat o licitație pentru reparațiile care urmau să se facă la Arestul Comunal, câștigător fiind antreprenorul Nencu Suirgiu, care urma să realizeze aceste lucrări cu costuri cât mai mici, conform instrucțiunilor date de Departamentul Trebilor din Lăuntru⁵⁴.

În acest scop, Magistratul l-a delegat pe D. Zaharia Ionescu, iar Poliția pe P. Ludescu, ambii cu sarcina de a supraveghea mersul lucrărilor, care au fost încheiate „*după glăsuirea zisului contract fără să mai rămâie nimic cusur*”⁵⁵.

La 7 iulie 1852, Departamentul Trebilor din Lăuntru a emis o nouă Poruncă referitoare la întreținerea Arestului Comunal: „*Arestațiile ce se vor face pe la Subocârmuiri potrivit articol se vor mărgini la un termen de 3 zile sau cel mult până la 5 zile, îndestulându-se între aceste zile osândiții de la dâșii, iar după trecerea acestui soroc dovedindu-se că nu are stare niște asemenea*

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² *Ibidem*.

⁵³ *Ibidem*, dosar inv. nr. 22324 / 1852, f. 189.

⁵⁴ *Ibidem*, dosar inv. nr. 22323 / 1851, f. 92.

⁵⁵ *Ibidem*, dosar inv. nr. 22324 / 1852, f. 189 verso.

individe să vor înainta negreșit la Cărmuirea locală , spre a se așeza în arestul Poliției, dându-li-se îndestulare de către Magistratul local din banii ce se adună în Casă, cu chibzuirea formelor cu care se îndestulează și arestanți și criminali și apoi la sfârșitul fiecăreia luni trimițându-se din asemenea streafuri și se vor trimite Magistratelor ca să-i verse în locul de unde s-au luat. Acest jurnal aprobându-se de Înălțimea Sa precum se vede din adresa Cînstiului Secretariat a Statului nr. 2764, urmează a se pune în lucrare precum s-a hotărât, Departamentul comunicând Cînstiului Cărmuirii dispozițiile prezisului Jurnal, îi scrie ca pe de o parte să-l comunice atât Poliției locale și Subcărmuirilor”⁵⁶.

La sfârșitul anului 1852, cu ocazia realizării unei inspecții făcute de șeful Vorniciei Temnițelor la închisorile Polițiilor, la Arestul Poliției Focșani Munteni s-a constatat faptul că deținuților nu li se dădea hrană chiar din prima zi de arest. Drept urmare, un nou Raport a fost înaintat Departamentului Trebilor din Lăuntru, prin care se cerea remedierea acestei situații⁵⁷.

La începutul anului următor, la 4 februarie 1853, Arestul Comunal a fost vizitat de procurorul P. Aman care a remarcat numărul insuficient al cămășilor, izmenelor și opincilor pentru arestați⁵⁸. În consecință, Poliția a transmis Cărmuirii Județului Slam - Râmnic Raportul nr. 274 / 11 februarie 1853, în care erau prezentate lipsurile cu care se confrunta Arestul Comunal: „Unii arestanți aflați la închisoarea arestului de osândă au neapărată trebuință de îmbrăcăminte și încălțăminte: 4 cămăși, 4 perechi de izmene și 5 perechi de opinci. Să puie la cale înființarea lor, spre a înceta deșile grabnice jălui, ce totdeauna întâmpină Poliția de la dânsii”⁵⁹.

La 18 februarie 1853, Magistratul înștiința Cărmuirea despre achiziționarea celor necesare Arestului Comunal, costul lor ridicându-se la 63 lei și 20 parale.

⁵⁶ Ibidem.

⁵⁷ Ibidem, f. 191 verso.

⁵⁸ Ibidem, dosar inv. nr. 22325 / 1853, f. 163.

⁵⁹ Ibidem, f. 164.

Tot pe lista de cheltuieli a Magistratului mai erau trecute următoarele sume: 192 lei și 9 parale pentru hrana arestaților pe luna decembrie, 18 lei pentru cumpărarea unei albii mari pentru spălatul rufelor și executarea câtorva lucrări de reparație, precum și costul a opt lipitori pentru deținutul G. Sava ⁶⁰.

În primăvara anului 1853, Magistratul a aprobat cumpărarea a două cămăși, tfei perechi de izmene, patru măhuri, două perechi de opinci, șapte rogojini și un vas cu nisip pentru arestați. La 6 mai 1853, Poliția a informat Magistratul de noi necesități ale Arestului Comunal: patru saltele de pânză groasă umplute cu paie, patru perne tot cu paie, patru cearșafuri, patru perechi de papuci groși, patru perechi de ciorapi și o masă mică din brad și „*fîind foarte greu pentru unii din arestanți când sunt bolnavi, ca să stea numai pe o simplă rogojină, cu atât mai vîrtos când s-ar face vreo rogojină de înalta stăpînire*” ⁶¹.

La 3 august 1853, șeful Marii Vornicii a Temnițelor a făcut „o revizie temnițelor de prin orașe” ⁶², prilej cu care, la Arestul Poliției Focșani Munteni „s-a văzut cea mai mare și mai nesuferită neorînduială împotriva iubirii de omenire de a se ține 7 individe arestuite în curs de o săptămână și îndestulate numai cu puțână hrană rămasă de pe la dorobanți și ceilalți arestanți” ⁶³. Această stare era menținută, chiar dacă, încă de anul trecut Departamentul Trebilor din Lăuntru a stabilit că deținuții vor primi hrană din prima zi de arest.

Pentru întreținerea arestaților, în octombrie 1853, din visteria Magistratului s-a cheltuit suma 291 lei și 24 parale.

În toamna aceluiași an, Cărmuirea Județului Slam - Râmnic a comunicat Magistratului răspunsul primit din partea Departamentului Trebilor din Lăuntru, cu privire la situația creată de dezertorul Mitu Niță Obeică, care evadase cu lanțul din fier și cheia, de sub paza a patru dorobanți. Departamentul a hotărât că dorobanții erau vinovați

⁶⁰ *Ibidem*, f. 164 verso.

⁶¹ *Ibidem*, f. 165 - f. 165 verso.

⁶² *Ibidem*, f. 166 verso.

⁶³ *Ibidem*.

de fuga deținutului și, în consecință, ei trebuiau să cumpere un lanț nou, pentru despăgubirea Magistratului ⁶⁴.

În luna decembrie 1853, la Arestul Poliției Focșani Munteni s-au făcut achiziții în valoare de 102 lei și 10 parale, constând în: 20 perechi de opinci, câteva geamuri și 100 de cuie din fier pentru lanțurile arestaților ⁶⁵.

În anul 1854, fiind sub ocupație rusească, Focșanii Munteni au ars aproape în întregime ⁶⁶, iar autoritățile au fost nevoite să întocmească un plan de reconstrucție a Arestului Comunal. Această sarcină i-a revenit arhitectului Gaetan A. Burele, care a realizat un proiect la 4 februarie 1855, costul estimativ al lucrărilor ridicându-se la 36.236 lei și 24 parale ⁶⁷.

Departamentul Trebilor din Lăuntru l-a desemnat pe inginerul topograf C. Argentoianu să supravegheze mersul lucrării, iar arhitectul orașului Brăila, Cuznovski, urma să vină la Focșani, la jumătatea fiecărei luni, pentru inspecție, lucrarea de reconstrucție urmând să fie finalizată până la sfârșitul anului 1855.

Pentru o bună desfășurare a lucrărilor de reconstrucție, Departamentul Trebilor din Lăuntru a dat Administrației Slam - Râmnic următoarele instrucțiuni:

1) aprovizionarea cu materiale sau orice alte obiecte era intermediată de Magistrat, sub supravegherea administratorului districtului și orice tocmeală se făcea prin licitație

2) cheltuielile cu achiziționarea materialelor și plata meșterilor erau înscrise într-o Condică șnuruită, fiind notate data plății, numele celui căruia i se plătește, ce obiecte au fost cumpărate etc.

⁶⁴ *Ibidem*, f. 167 verso.

⁶⁵ *Ibidem*, f. 168.

⁶⁶ I.M.Dimitrescu, *Însemnări cu privire la orașul Focșani*. Cu o prefață de G.G.Longinescu, Profesor Universitar. Tipărit cu prilejul congresului Ligii Culturale dela Focșani din 28 și 29 iunie 1931, Extras din Revista „*Natura*”, Institutul de Arte Grafice <Bucovina>, București, 1931, p.22.

⁶⁷ A. M. Vn., fond Ioan Romanoaie, dosar inv. nr. 22327 / 1845, f. 167 verso.

3) materialele de construcție erau predate inginerului C. Argentoianu, care era secondat de un angajat credincios plătit cu 150 lei pe lună

4) la fiecare jumătate de lună, administratorul județului Slam - Râmnic, împreună cu Magistratul Focșanilor Munteni și cu arhitectul orașului Brăila cercetau desfășurarea lucrărilor și cheltuielile făcute și întocmeau un raport despre evoluția lucrărilor, care era înaintat Departamentului Trebilor din Lăuntru ⁶⁸.

În vara anului 1855, o nouă hotărâre a Departamentului Trebilor din Lăuntru prevedea ca persoanelor care fuseseră judecate în stare de arest, iar la sfârșitul procesului fuseseră achitate, judecătorii să le impute decontarea banilor cheltuiți cu hrana acestora ⁶⁹.

La 14 iulie 1856, Magistratul Orașului Buzău a solicitat Magistratului Focșani Munteni despăgubiri în valoare de 365 lei și 79 parale pentru cheltuielile suportate de această administrație cu întreținerea deținuților strămutați în 1855, de la Arestul Poliției Focșani la temnița din Buzău, pe lunile aprilie, mai, iunie, iulie și august ⁷⁰.

Tot în luna iulie a anului 1856, Cărmuirea i-a transmis Magistratului local Ordinul nr. 5.435 dat de Departamentul Trebilor din Lăuntru și emis ca urmare a inspecției făcute la Arestul Poliției Focșani Munteni de Marele Vornic al Temnițelor. Acesta a constatat că „*Arestul nu are o curte unde să poată răsufla arestanții aer curat; rămân ziua și noaptea închiși în două beciuri, urmare care nu poate fi decât foarte vătămătoare sănătății lor*” ⁷¹.

În acest sens, Ordinul impunea construirea unei curți delimitată printr-un gard de scânduri, iar Poliția trebuia să ia măsuri pentru ca femeile deținute să nu fie puse în celulele cu bărbați, ci separat.

În luna decembrie a anului 1856, Arestul Poliției Focșani Munteni a achiziționat următoarele obiecte: câte trei perechi de

⁶⁸ *Ibidem*, f. 162 - f. 162 verso.

⁶⁹ *Ibidem*, f. 167 verso.

⁷⁰ *Ibidem*, dosar inv. nr. 22328 / 1856, f. 113 verso.

⁷¹ *Ibidem*, f. 114.

izmene, cămăși și opinci, patru rogojini, două măhuri, un hârdău, dar și trei lacăte, „*adică unul să pună la butuc, altul la ușa din afară și altul la împrejmuirea cu zaplaz din fața arestului*”⁷², dar și un pat pentru dorobanții de santinelă. Necesitatea celor trei lacăte era impusă de întărirea măsurilor de siguranță, ca urmare a evadării deținutului Ungureanu Gheorghe.

Bilanțul cheltuielilor făcute pe anul 1856, pentru întreținerea arestaților strămutați la temnița Poliției Buzău era următorul: 6.915 lei și 9 parale pentru hrană și îmbrăcăminte, 97 lei și 22 parale pentru medicamente pe anii 1855 și 1856 și 1.041 lei și 12 parale pentru 214 ocă lumânări de seu, folosite pentru iluminat pe timpul nopții⁷³.

Din aceste sume, Magistratul Orașului Focșani Munteni trebuia să achite cel puțin jumătate, pentru „*a se încheia socotelile anuale ce trebuiesc înaintate Cînstitutului Departament*”⁷⁴.

La 16 martie 1857, doctorul județului, Mibel Steter, a înaintat Administrației Districtului Râmnicu - Sărat, Raportul nr. 45, prezentând situația deținuților bolnavi. Astfel, din cei șase arestați bolnavi, doi urmau să fie eliberați, trei dintre ei se aflau într-o stare mai bună și nu mai aveau nevoie de internare în spital (ci de o hrană mai consistentă) și doar unul, pe nume Neculai Ghebea, fiind bolnav de „*lingoare*”^{*}, necesita internare, deoarece starea lui se agravase. De asemenea, doctorul Mibel Steter a propus ca restului de 26 de arestați, care erau adăpostiți în două odăi, să li se „*căpuiască o încăpere mai largă, unde să se ia măsuri ca să fie aerisită și curățită*”, pentru a reduce riscul izbucnirii unei epidemii, deoarece stăteau foarte înghesuți⁷⁵.

Costache Grigore Ghica, în calitate de șef al Departamentului Trebilor din Lăuntru, a transmis la 22 martie 1857, Cărmuirii Județului Slam - Râmnic, Ordinul nr. 2285 care prevedea noi

⁷² *Ibidem*, dosar inv. nr. 22329 / 1857, f. 292.

⁷³ *Ibidem*, f. 293 verso.

⁷⁴ *Ibidem*, f. 294.

^{*} **lingoare** = tifos.

⁷⁵ *Ibidem*.

dispoziții referitoare la hrana ce va fi distribuită deținuților, începând cu luna aprilie: „În zile de dulce pentru 24 ceasuri să se dea 300 dramuri mălai sau pâine pentru un arestant sănătos și 200 dramuri pâine pentru un arestant bolnav, 75 dramuri carne și de 4 parale zarzavat, borș, oțet și sare pentru sănătoși, iar pentru întremarea unui bolnav de 4 parale orez, fidea, prune și altele. În zile de post 300 dramuri mălai sau pâine pentru un arestant sănătos și 200 dramuri pâine pentru un arestant bolnav, 75 dramuri fasole și de 4 parale zarzavat, sare și celelalte ca în zile de dulce”⁷⁶.

La 29 iunie 1857, același Departament a stabilit noi reguli referitoare la hrana și adăpostul arestaților:

- 1) Deținuții se hrăneau cu mâncare gătită în incinta Arestului
- 2) Orice individ primea hrană (alimentele menționate mai sus) chiar din prima zi de detenție
- 3) Îmbrăcămintea pe un an de zile alocată unui deținut consta în două cămăși și o pereche de izmene, iar la fiecare trei luni primeau câte o pereche de opinci și o pereche de pantaloni. Căciula din blană de oaie era folosită două ierni
- 4) Rogojinile de la pat erau schimbate la fiecare patru luni
- 5) Lemnele de foc alocate pe timp de vară erau folosite pentru prepararea hranei și încălzirea apei pentru spălătul rufelor. La un număr de 10 arestați se dădeau câte două palme de lemn pentru mâncare și câte una pentru spălătul rufelor. Pe timp de iarnă, pentru încălzirea unei încăperi cu o sobă erau alocate câte patru palme de lemn pe lună
- 6) Pentru spălătul rufelor, în fiecare sâmbătă, fiecare deținut primea câte șase grame de săpun⁷⁷.

• Privită din perspectiva începutului societății moderne românești, lucrarea, tocmai prin amănuntele și datele comune, firești,

⁷⁶ Ibidem, f. 294 verso.

* **zechie** = suman de dimie albă, cărămidă sau neagră, împodobit uneori de-a lungul cusăturilor cu găitane negre, purtat de țăranii din județele muntoase din stânga Oltului. Moldova și Transilvania.

⁷⁷ Ibidem, f. 297 - f. 297 verso.

reflectând doar un aspect al vieții cotidiene din prima jumătate a secolului al XIX - lea, capătă importanța cuvenită pentru reflectarea trecutului ca temelie a evoluției ulterioare, a structurii administrativ - organizatorice a orașului de pe Milcov .